

*Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend
veldonderzoek, verkennende fase*

***Tussenlanen 29, Bergambacht
Gemeente Bergambacht***

CIS-code: 27355

Colofon

Projectnummer : 07730108/27355
Auteur : M. Berkhout MA
Redactie : drs. T. Nales; drs. H.W. van Klaveren

Controle

Drs. H. W. van Klaveren	Senior KNA-Archeoloog	14-04-2008
-------------------------	-----------------------	------------

Goedkeuring

	Gemeente Bergambacht	
Drs. D. Stiller	Omgevingsdienst Midden Holland	03-01-2013

Versie : 1.4 (definitief)
ISBN : 978-90-8800-238-0

Definitieve versie

Opdrachtgever : AV-Consulting BV
mevr. P. Speksnijder
Postbus 705
2800 AS Gouda

© Becker & Van de Graaf bv
Noordwijk, 4 januari 2013

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

SAMENVATTING:

In maart 2008 heeft archeologisch onderzoeksbureau Becker & Van de Graaf een archeologisch bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase, uitgevoerd aan de Tussenlanen 29A te Bergambacht, gemeente Bergambacht. Uit het onderzoek is gebleken dat het plangebied in het Hollands veengebied ligt, in de Krimpenerwaard, op weideveengrond met broekveen en rietveen. Het plangebied ligt niet, zoals verwacht werd aan de hand van het bureauonderzoek, op de stroomgordel van Bergambacht, maar in de komklei. Indien het plangebied op een stroomgordel gelegen was, konden vondsten vanaf het Neolithicum verwacht worden. Aangezien dit niet het geval is, kunnen er waarschijnlijk alleen sporen vanaf de late Middeleeuwen in het plangebied verwacht worden. Aan de hand van het bureauonderzoek is reeds geconstateerd dat het plangebied op een bebouwingslint van voor 1850 ligt. Bij het booronderzoek werd deze verwachting bevestigd, getuige de vondsten die gedateerd kunnen worden tussen de 14^e en 17^e eeuw. Aan de oppervlakte is een pakket donkergrijze matig humeuze, zandige klei van 70 tot 100 cm dik aanwezig die duidt op een woongrond. In deze laag zijn in boring 2 op 50 cm en boring 5 op 70 cm twee fragmenten aardewerk uit de Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd aangetroffen. In boring 2 op 50 cm - mv en in boring 5 op 70 cm - mv is in de kleilaag een Laat-Middeleeuwse / Nieuwe Tijd scherf (14^e-17^e eeuw) aangetroffen. Hieronder bevindt zich een metersdik pakket roodbruin, zwak kleilig veen met veel rietresten. Onder dit pakket veen bevindt zich vermoedelijk de Formatie van Kreftenheye, maar deze is niet binnen 7 m - mv (-8,5 m NAP) aangetroffen. Gezien de aangetroffen vondsten is er mogelijk in het plangebied een voorloper van de huidige boerderij aanwezig. Eventuele archeologische resten kunnen in de bovenste horizont, de woonlaag, verwacht worden, dus tot 1 meter -mv. Indien de bestaande boerderij inclusief bijgebouwen gesloopt wordt, zullen resten van een eventueel aanwezige voorganger van de boerderij hoogstwaarschijnlijk aangetast worden. Daarom wordt op basis van de resultaten van het Inventariserend Veldonderzoek geadviseerd om een vervolgonderzoek uit te laten voeren indien de bestaande boerderij en/of bijgebouwen gesloopt worden. Dit vervolgonderzoek kan het beste in de vorm van begeleiding bij de sloop gevolgd door een aanvullend inventariserend veldonderzoek, waarderende fase, door middel van proefsleuven om de aanwezigheid en ouderdom van het bebouwingslint vast te kunnen stellen. Vooral het gedeelte van het plangebied dat aan de Tussenlanen ligt, is van archeologisch belang aangezien een voorligger van de huidige boerderij op het hoogste deel van het plangebied verwacht moet worden. Eventuele bijgebouwen, zoals een veestal of hennepstal kunnen wel in de rest van het plangebied aangetroffen worden. Het gebied rondom boring 3 is verstoord en zal hoogstwaarschijnlijk geen archeologische sporen bevatten.

INHOUDSOPGAVE:

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN HET PLANGEBIED	4
1. INLEIDING	5
1.1. Aanleiding.....	5
1.2. Doel- en vraagstelling van het onderzoek.....	5
1.3. Ligging van het plangebied	5
2. BUREAUONDERZOEK	7
2.1. Werkwijze	7
2.2. Geologie, geomorfologie en bodem.....	7
2.3. Bekende archeologische waarden.....	9
2.4. Historisch landgebruik	10
2.5. Conclusie bureauonderzoek en verwachtingmodel.....	11
3. VELDONDERZOEK	12
3.1. Onderzoekshypothese en onderzoeksopzet.....	12
3.2. Werkwijze	12
3.3. Resultaten.....	12
3.4. Interpretatie	13
4. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	14
4.1 Beantwoording vraagstelling	14
4.2 Aanbevelingen.....	14
4.3 Betrouwbaarheid	15
LITERATUUR EN KAARTEN	16
LIJST VAN AFKORTINGEN EN BEGRIPPEN	17

BIJLAGEN

1. Topografische kaart
2. Archis-informatie
3. Overzicht Archismeldingen
4. Boorlocatiekaart
5. Boorbeschrijvingen
6. Vondstenlijst
7. Periodentabel
8. Historische kaart

Administratieve gegevens van het plangebied

<i>Toponiem</i>	Tussenlanen
<i>CIS-code</i>	27355
<i>Plaats</i>	Bergambacht
<i>Gemeente</i>	Bergambacht
<i>Kadastrale aanduiding</i>	Bergambacht B 5055
<i>Provincie</i>	Zuid-Holland
<i>Coördinaten</i>	
<i>Centrum</i>	114.284/439.156
<i>Hoekpunten</i>	114.261/439.202
	114.264/439.127
	114.303/439.125
	114.304/439.169
	114.286/439.170
	114.287/439.198
<i>Oppervlakte plangebied</i>	3200 m ²
<i>Opdrachtgever</i>	AV-Consulting BV Contactpersoon: mevr. P. Speksnijder Postbus 705 2800 AS Gouda Tel: 0182-352311
<i>Uitvoerder</i>	Becker & Van de Graaf bv Contactpersoon: M. Berkhout MA Postbus 126 2200 AC Noordwijk Tel: 071-3326888
<i>Bevoegde overheid</i>	Gemeente Bergambacht
<i>Adviseur bevoegde overheid</i>	Omgevingsdienst Midden Holland Contactpersoon: dhr. D. Stiller E-mail: dstiller@odmh.nl
<i>Beheer en plaats van documentatie en vondsten</i>	Becker & Van de Graaf, Noordwijk, tot deponering bij het Archeologisch depot van Zuid-Holland
<i>Uitvoeringsperiode veldwerk</i>	13/03/2008

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

In opdracht van AV-Consulting BV heeft archeologisch onderzoeksbureau Becker & Van de Graaf bv in maart 2008 een archeologisch bureauonderzoek en een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) verkennende fase uitgevoerd aan de Tussenlanen 29A in Bergambacht, gemeente Bergambacht. Het onderzoek dient uitgevoerd te worden omdat er op het terrein nieuwbouw is gepland, bestaande uit meerdere onderkelderde woningen, waarbij tevens enkele gedempte sloten worden ontgraven. Hierbij zal naar verwachting de bodem door graafwerkzaamheden worden verstoord tot een diepte van maximaal 2,0 m beneden maaiveld. Hierbij is er een kans dat eventueel aanwezige archeologische waarden verstoord dan wel vernietigd zullen worden¹.

1.2. Doel- en vraagstelling van het onderzoek

De doelstelling van het bureauonderzoek is het verwerven van informatie aan de hand van bestaande bronnen over bekende of verwachte archeologische waarden binnen het plangebied. Hieruit voortvloeiend wordt een specifieke archeologische verwachting opgesteld. Het doel van het inventariserend veldonderzoek, verkennende fase, is het aanvullen en vaststellen van de gespecificeerde verwachting, die gebaseerd is op het bureauonderzoek. Daarnaast wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap in het plangebied, voor zover deze vormeenheden van invloed kunnen zijn geweest op de bruikbaarheid van de locatie door de mens in het verleden. Op basis van de resultaten van het onderzoek kunnen kansarme zones van het plangebied worden uitgesloten en kansrijke zones worden geselecteerd voor vervolgonderzoek om eventueel aanwezige archeologische vindplaatsen op te sporen. Om deze doelstelling te kunnen realiseren, wordt op de volgende vragen een antwoord gegeven (van Klaveren 2008):

- Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de locatie?
- Hoe is de bodemopbouw in het plangebied en in welke mate is deze nog als intact te beschouwen?
- Zijn er archeologische waarden aanwezig in het plangebied?
- Wat is de diepteligging van eventueel aanwezige archeologische resten?
- Wat is de specifieke archeologische verwachting van het plangebied en wordt deze bij het veldonderzoek bevestigd?
- In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen graafwerkzaamheden?

Dit inventariserend veldonderzoek, verkennende fase, bestaat uit een bureauonderzoek en een booronderzoek. Bij het bureauonderzoek wordt voor het plangebied een specifieke archeologische verwachting opgesteld, die door middel van het veldonderzoek wordt gecontroleerd. Op basis van de resultaten van deze onderzoeken worden aanbevelingen gedaan over eventueel behoud of vervolgonderzoek.

Het inventariserend veldonderzoek, verkennende fase, is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.1 (Centraal College van Deskundigen 2006) en de provinciale eisen.

Voor de in dit rapport gebruikte geologische en archeologische tijdsaanduidingen wordt verwezen naar bijlage 7. Afkortingen en enkele vaktermen worden achter in dit rapport uitgelegd (zie lijst van afkortingen en begrippen).

1.3. Ligging van het plangebied

De ligging van het onderzochte gebied, oftewel het plangebied, is weergegeven in bijlage 1. Het plangebied ligt aan de Tussenlanen, een weg die min of meer evenwijdig aan de rivier de Lek loopt, enkele kilometers landinwaarts gelegen in de Krimpenerwaard. De weg loopt vanaf de stadsrand van Schoonhoven naar de Provinciale weg die meer westelijk de Bergstoep met Gouda verbindt. Tussenlanen 29 en 29a wordt aan de

¹ Vooralmog zijn de directe en indirecte verstoring van eventuele archeologische waarden door heiverkzaamheden onduidelijk. Derhalve wordt verstoring door heiverkzaamheden buiten beschouwing gelaten.

westzijde begrenst door Tussenlanen 25 en aan de oostzijde door nummer 31. De exacte ligging en contouren van het plangebied zijn nader weergegeven in bijlage 4. Ten tijde van het veldonderzoek was het plangebied in gebruik als vervallen boerderij met bijgebouwen en tuin.

2. Bureauonderzoek

2.1. Werkwijze

Bij het bureauonderzoek zijn gegevens verzameld over bekende of verwachte archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied. Er is gebruik gemaakt van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) van de provincie Zuid-Holland en van de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) en het Archeologisch Informatie Systeem (Archis II) van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM). Aanvullende historische informatie is verkregen uit beschikbaar historisch kaartmateriaal, waaronder het Minuutplan van begin 19^e eeuw (www.watwaswaar.nl) en een topografische kaart van 1898 (Uitgeverij Nieuwland 2005, no. 504).

Om inzicht te krijgen in de opbouw en ontwikkeling van het landschap zijn onder andere de bodemkaart en de geomorfologische kaarten van respectievelijk Nederland en de Rijn-Maas delta gebruikt (Stichting voor Bodemkartering 1984; Alterra 2005; Berendsen/Stouthamer 2001). Deze gegevens zijn aangevuld met relevante informatie uit beschikbare achtergrondliteratuur (zie literatuurlijst).

2.2. Geologie, geomorfologie en bodem

2.2.1. Ontstaansgeschiedenis landschap

Bergambacht ligt in het rivierengebied, in de Krimpenerwaard. Gedurende de laatste ijstijd (het Weichselien, 120.000 tot 10.000 jaar geleden) stroomden er vlechtende rivieren door het gebied. Deze vlechtende rivieren bestonden uit vele geulen met daartussen kale zandbanken en hebben in de ondergrond een dik pakket zand en grind achtergelaten (Formatie van Kreftenheye). Langs de vlechtende rivieren bevonden zich grote onbegroeide zandvlaktes. Op sommige plaatsen kon de wind het zand uit de droge rivierbeddingen opblazen in metershoge duinen of duincomplexen. Vanaf het begin van het Holoceen raakten deze duinen begroeid en werd er rondom de duinen door rivieren sediment afgezet of groeide er dikke veenlagen. In veel gevallen raakte het rivierduin uiteindelijk geheel begraven onder de lagen klei en veen, maar in die gevallen dat de top van de duin nog boven de rivierafzettingen uitsteekt wordt gesproken van een donk.

Door ingezette klimaatsverbetering begonnen de ijskappen te smelten en de zeespiegel te stijgen. In de Krimpenerwaard ontstonden moerassen, afgewisseld met rivieren die onder andere onder invloed van de geleidelijke zeespiegelstijging, tektoniek en inklinking steeds aan wijziging onderhevig waren. Begroeiing met riet, zegge en broekbos leidde tot de vorming van een dik pakket veen (Formatie van Nieuwkoop), dat lokaal door stroompjes als de Loet en de Vlist werd ontwaterd. De groei van het veen zou voortduren tot circa 500 na Chr. (Vroege Middeleeuwen).

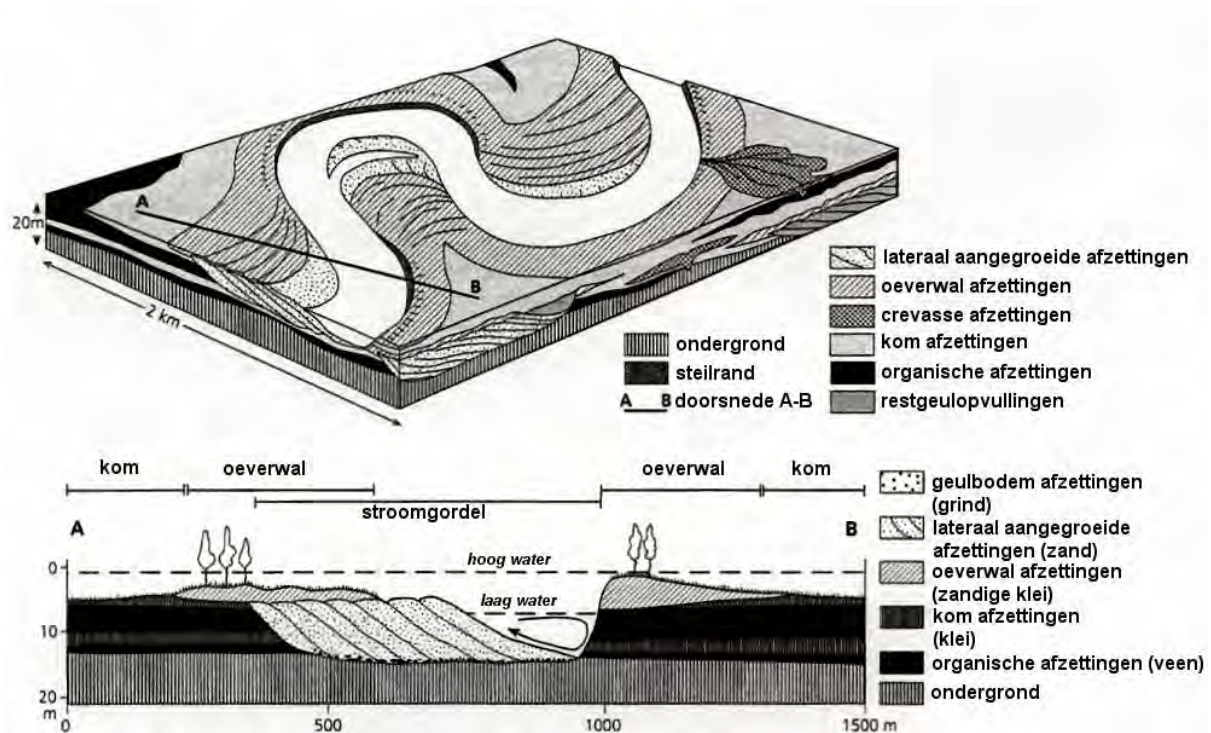
De huidige rivieren, de Hollandse IJssel en de Lek, zijn waarschijnlijk rond het begin van de jaartelling ontstaan als gevolg van een rivierverlegging bij Wijk bij Duurstede (Berendsen / Stouthamer 2001). De afvoer van water door de Lek is enkele eeuwen later sterk toegenomen toen de functie als hoofdtak van de Rijn werd overgenomen van de Kromme Rijn en Oude Rijn. Vanwege de bolling van het veen waren de overstromingen vanuit de rivieren van beperkte omvang. De zavelige oeverwallen zijn dan ook zeer smal en de steeds dunner wordende komkleiafzettingen zijn beperkt tot een strook van maximaal 1,5 km breedte.

Van het uitgestrekte moerasgebied wordt aangenomen dat het niet erg aantrekkelijk was voor bewoning. Vanaf de 8^e eeuw veranderde de toegankelijkheid van het gebied ten gevolge van inbraken van de zee in het kustgebied. Dit leidde tot een verbeterde afwatering van de veengebieden, waardoor ze beter bewoonbaar werden. Bewoning in de Middeleeuwen vond in principe in de eerste instantie plaats langs de oevers van de rivieren in de Krimpenerwaard, van waaruit het veengebied ontgonnen werd door deze moerasachtige gebieden te ontwateren. Vermoedelijk is de Lek rond 1050 na. Chr. bedijkt en is de Krimpenerwaard tussen de 11^e en 13^e eeuw ontgonnen. Het in cultuur brengen van het land betekende tevens het eind van de veengroei. Het maaiveld is ten gevolge van de ontwateringwerkzaamheden door oxidatie en inklinking van het veen lager komen te liggen, een proces dat bekend staat als inklinking of klink. De sterkste daling zal zich vermoedelijk vlak na de ontginning hebben voorgedaan, aangezien door de aanleg van greppels het veen sterk ontwaterde. Een direct gevolg van de klink was dat de overstromingen vanuit de rivieren begonnen toe te nemen. Door de daling van het veengebied zijn de voorheen vrij laag liggende oeverwallen, die niet inklonken, hoger in het landschap komen te liggen. Vanuit de oeverwallen komen diverse grillig gevormde

vertakkingen voor van zavelige en kleiige fossiele waterlopen (stroomruggen) die eveneens als ruggetjes in het landschap terug zijn te vinden. De inklinking heeft er eveneens voor gezorgd dat eventuele rivierduinen, die zich in de ondergrond bevinden, weer zichtbaar werden aan het reliëf in het huidige maaiveld.

2.2.2. Geomorfologie

Het buurtschap Tussenlanen ligt 2 km ten noorden van de Lek. Vanwege de relatieve nabijheid van de Lek kunnen geomorfologische eenheden verwacht worden die te relateren zijn aan rivieractiviteit. In het stroomgebied van een rivier of geul ontstaan er door het afzetten van grote hoeveelheden sediment op de oever parallel aan de rivier of geul ruggen die oeverwallen genoemd worden. Achter die ruggen ligt het land lager waardoor deze gebieden rivierkommen worden genoemd. Achter die ruggen ligt het land lager waardoor deze gebieden rivierkommen worden genoemd. Ver weg van de rivier kunnen deze rivierkommen zo laag liggen dat er hoge grondwaterstanden voorkomen en er veen kan worden gevormd. Op de geomorfologische kaart staat het plangebied aangegeven als een ontgonnen veenvlakte met of zonder klei en/of zand (kaartcode 1M46).

Figuur 1. Blokdiagram van de afzettingen van meanderende rivieren en gerelateerde organische afzettingen. De rivier stroomt naar links (Berendsen/Stouthamer 2001).

Het plangebied ligt vermoedelijk op de stroomgordel van Bergambacht (figuur 2), die deel uitmaakt van het Benschop stroomstelsel. De stroomgordel van Bergambacht kan gedateerd worden tussen circa 6000 en 5300 voor Christus (Berendsen & Stouthamer 2001). Aan de oppervlakte wordt eerst een pakket klei verwacht (circa 50cm), opgebracht door de rivier de Lek. Daaronder ligt een dik pakket veen van enkele meters. Het zand bevindt zich op een diepte die varieert tussen -4,5 m NAP en -10,2 m NAP (3 m – mv tot 8,5 m – mv). Ten zuiden van het plangebied ligt de stroomgordel van Schoonhoven op een afstand van 200 meter. Deze stroomgordel was actief tussen circa 3700 en 2400 voor Christus (Berendsen & Stouthamer 2001). Het zand bevindt zich hier op een diepte van -4,1 m NAP en -5,2 NAP. Bij beide stroomgordels zijn geen archeologische resten bekend.

Figuur 2. De ligging van het plangebied (in rood) op de stroomgordel van Bergambacht (aangegeven in groen). Bron: CHS 2008.

2.2.3. Bodem

Op de bodemkaart staat het plangebied aangegeven als weideveengrond bestaand uit bosveen of eutroof broekveen (kaartcode pVb). Deze gronden komen voor langs rivieren, waaronder de Lek, en zijn afgezet in een zoetwater milieu. De vaaggronden hebben in dit gebied een dunne humusrijke, soms venige, bovengrond.

Het oorspronkelijke bosveen is door de relatieve afname van rivierwater en de toename van regenwater geleidelijk aan broekveen geworden. Eutroof broekveen is voedselrijk veen dat naast houtresten, die ook voor bosveen kenmerkend zijn (o.a. els, wilg, es iep en eik), eveneens resten van andere planten (zeggen en riet) bevatten. Rietzeggeveen komt voor in gebieden waar riviertjes tengevolge van “verstopping” hun waterafvoerende functie verloren, zoals ook in de Krimpenerwaard. Daar wordt dan rietzeggeveen met in de ondergrond weer bosveen gevonden.

De grondwatertrap van het plangebied is II, wat inhoudt dat de gemiddeld hoogste grondwaterstand zich binnen een maximale diepte van 40 cm onder het maaiveld bevindt. De gemiddeld laagste grondwaterstand bevindt zich op 50 tot 80 cm onder maaiveld. De relatief hoge grondwaterstand in het plangebied kan van invloed zijn op een relatief goede conservering van eventueel aanwezig organisch archeologisch materiaal.

2.3. Bekende archeologische waarden

Het plangebied staat op de IKAW en op de CHS aangegeven als een gebied met een middelhoge archeologische verwachtingswaarde. Deze middelhoge waardering is voornamelijk gebaseerd op de ligging op een stroomgordel, die weliswaar geen archeologische resten opgeleverd heeft, op de aanwezigheid van rivierduinen in de ondergrond en de aanwezigheid van een polderlint.

Binnen een straal van 1 km van het plangebied is één onderzoek bekend. Op 1000 meter ten zuidwesten van het plangebied heeft Jacobs & Burnier een archeologisch booronderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek heeft geen archeologische indicatoren opgeleverd. Er werd geen vervolgonderzoek uitgevoerd.

Binnen een straal van 500 meter van het plangebied zijn meerdere waarnemingen vanaf de late Middeleeuwen bekend. Van deze waarnemingen zijn er drie gesitueerd aan de Tussenlanen. Bij waarneming 24630, 200 meter ten westen van het plangebied, is aardewerk uit de Late Middeleeuwen aangetroffen.

Waarneming 24604, 400 meter ten westen van het plangebied, en waarneming 24628, 475 meter ten westen van het plangebied, hebben vondsten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd opgeleverd. Deze vondsten duiden op een mogelijke vindplaats uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd aan de Tussenlanen.

2.4. Historisch landgebruik

Uit de historische kaarten (bijlage 8) blijkt dat het plangebied in het buurtschap Tussenlanen ligt, ten noordoosten van het dorp Bergambacht aan de Zuidbroeksche Weg. Het dorp Bergambacht is gebouwd op een donk. De naam Bergambacht is afkomstig van de relatief hoge ligging. De grote ontginningen in de Krimpenerwaard zijn begonnen in de 11^e eeuw. Het gebied waartoe Bergambacht behoort, is vermoedelijk tegen het einde van de 12^e eeuw in cultuur gebracht. Er is sprake van lange percelen die haaks liggen op de Lek met weiden omgeven door sloten. Op de CHS staat het plangebied aangegeven als polderlint van voor 1850 met een hoge nederzettingswaarde (figuur 3). Dit polderlint loopt aan beide kanten van de Tussenlanen en is onderdeel van het doorlopende lint Bovenberg – Tussenlanen – Benedenberg – Zuidbroek. De dorpen bestaan oorspronkelijk uit lange linten van boerderijen en andere huizen langs natuurlijke of gegraven waterlopen. De boerderijen op een woonheuvel gaan terug tot de ontginning in de 12^e eeuw. De meeste boerderijen in de streek zijn van het ‘Hallehuis-type’ en een variant daarop, de langhuisboerderijen. In de Krimpenerwaard staan veel boerderijen die hun oorsprong hebben in de 17^e eeuw. Ook sommige van de boerderijen aan de Tussenlanen kennen hun oorsprong al in de 17^e eeuw. De oudste bekende boerderij is in 1661 gebouwd. Zowel op het Minuutplan uit begin 19^e eeuw als op de topografische kaart uit eind 19^e eeuw is er op het plangebied reeds een boerderij aanwezig. Archiefonderzoek (www.groenchartarchieven.nl) heeft de volgende aanvullende informatie opgeleverd:

- In 1906 is een vergunning verleend voor de bouw van een schuur (inventarisnummer 49).
- In 1936 is een vergunning verleend voor de bouw van een veestal en een wagenschuur (inventarisnummer 1387).
- In 1959 is een vergunning verleend voor de bouw van een landbrug (inventarisnummer 2232).
- In 1961 is een vergunning verleend voor de bouw van een toiletruimte (inventarisnummer 2384).

Figuur 3. Het plangebied (in zwart) aangeduid als polderlint van voor 1850 (aangegeven in groen). Bron: CHS 2008.

2.5. Conclusie bureauonderzoek en verwachtingmodel

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek is gebleken dat het plangebied op een polderlint ligt. Mogelijk bevindt zich in de ondergrond een stroomgordel. Indien dit het geval is, kunnen er in het plangebied archeologische resten voorkomen vanaf het Neolithicum. Indien er geen sprake is van een stroomgordel in de ondergrond zullen eventuele resten vermoedelijk niet ouder zijn dan de ontginning van de Krimpenerwaard, aan het begin van de Late Middeleeuwen. Deze ontginning vond plaats vanuit de Lek en eventuele archeologische resten vanaf de Late Middeleeuwen worden voornamelijk direct naast de weg verwacht en binnen het gebied dat op de CHS als polderlint staat aangegeven. Resten die worden verwacht betreffen bebouwing voor bewoning en agrarische werkzaamheden, zoals de hennep teelt die in de Nieuwe tijd hier floreerde². Om de aanwezigheid van een stroomgordel in de ondergrond en een polderlint vast te stellen en de mogelijke ouderdom van beiden vast te stellen, dient er een verkennend veldonderzoek te worden uitgevoerd.

---

² Vanaf het begin van de 17^e eeuw tot het eind van de 19e eeuw werd er in de waarden hennep verbouwd, grondstof van zeildoek en touw. De hennepackers lagen meestal bij de boerderijen en zijn op de topografische kaart nog wel te herkennen. Ze bestonden uit korte, smalle percelen. Een perceel land of een gedeelte daarvan werd door één of twee dwarsloten en één of meer lengtesloten opgedeeld in smalle akkers. Met de specie uit de nieuw gegraven sloten werd de hennepakker opgehoogd en kreeg hij een wat bolle ligging. Het resterende gebied diende als weidegrond.

3. Veldonderzoek

3.1. Onderzoekshypothese en onderzoeksopzet

Het doel van het inventariserend veldonderzoek, verkennende fase, is om vast te kunnen stellen of de oorspronkelijke bodemopbouw intact gebleven is of om vast te kunnen stellen of en waar de bodem verstoord is. Eventuele archeologische indicatoren kunnen aanleiding zijn te veronderstellen dat archeologische resten aanwezig kunnen zijn in het plangebied. Daarnaast dient het veldonderzoek om de in het bureauonderzoek opgestelde specifieke archeologische verwachting te onderbouwen of, zo nodig, aan te passen. Het veldonderzoek bestaat uitsluitend uit een booronderzoek. Er is geen veldkartering uitgevoerd omdat het gebied deels bebouwd en deels met gras begroeid was. Vanwege het slechte zicht op het maaiveld was het niet mogelijk aan het oppervlak archeologische waarnemingen te verrichten.

3.2. Werkwijze

In het plangebied aan de Tussenlanen zijn vijf boringen gezet (bijlagen 4 en 5), waarvan vier met een diepte van 2,0 m. Boring 1 is doorgezet tot een diepte van 6,80 m -mv om een beter inzicht te krijgen in de bodemopbouw. Deze boringen zijn verdeeld over de gebieden die verstoord zullen worden als gevolg van toekomstige graafwerkzaamheden ten behoeve van de geplande bebouwing. Er is gebruik gemaakt van een Edelmanboor met een diameter van 10 cm. Beneden het grondwater is gebruik gemaakt van een guts met een diameter van 3 cm. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijving (College voor de Archeologische Kwaliteit 2005) met behulp van een veldcomputer en het programma Boormanagement van I.T. Works. De locaties van de boringen (x- en y-waarden) zijn ingemeten vanuit de perceelsgrenzen en bebouwing. De hoogtes van de boringen (z-waarden) zijn bepaald aan de hand van de AHN (www.ahn.nl/kaart) en aangevuld met veldgegevens. De opgeboorde monsters zijn door verbrokkeling in het veld onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals aardewerk, baksteen, vuursteen, huttenleem en bot).

3.3. Resultaten

3.3.1. Lithologie, geologie en bodemopbouw

Onder in alle boringen is zwak kleiig, roodbruin (riet)veen op een diepte variërend van 70 tot 100 cm beneden maaiveld aangetroffen. Met uitzondering van boring 4 is de bovengrond van alle boringen 70 tot 100 cm. Deze bovengrond van matig humeus, sterk zandige bruin-donkergrijze klei vormt de A-horizont. De bodem moet geclassificeerd worden als een weideveengrond. Boring 1 is doorgezet tot een diepte van 6,80 m -mv. Hierbij werd behalve rietveen ook houtveen aangetroffen op een diepte van 200 tot 440 cm-mv en tussen 470 en 500 cm -mv. Tussen 440 en 470 -mv is in boring 1 matig siltige, grijze klei aangeboord, wat op een overstroming duidt. In deze boring is tussen 640 en 645 cm-mv ook een kleilaag aangeboord, wat wederom op een (vroegere) overstroming duidt. Aangenomen mag worden dat de 30 cm dikke kleilaag de overstroming van de stroomgordel van Schoonhoven is en dat de 5 cm dikke kleilaag de overstroming van de stroomgordel van Bergambacht weergeeft. Boring 3 is gestaakt op een diepte van 50 cm-mv vanwege puin. In de directe omgeving van boring 3 was de bodem overal op een diepte van circa 50 cm-mv verstoord. In boring 4 bestaat de bovenste bodemlaag niet uit matig humeus, sterk zandige bruin-donkergrijze klei maar uit een sterk zandige, bruine veen met veel plantenresten die geïnterpreteerd kan worden als een toemaakdek. Boring 1 en 5 liggen dicht bij de weg dan de andere boringen en daardoor ook iets hoger in het landschap. Dit wordt bevestigd doordat de bovengrond in boring 1 en 5 iets dikker is, respectievelijk 80 en 100 cm in vergelijking met 70 cm in de andere boringen. Opgemerkt dient te worden dat de omringende huizen en boerderijen aanzienlijk hoger liggen dan deze vervallen boerderij.

3.3.2. Archeologische indicatoren

In boring 2 en 5 zijn archeologische indicatoren aangetroffen. In boring 2 is op 50 cm -mv in de antropogene A-horizont een randfragment roodbakkend, geglaazuurd aardewerk uit de 15^e tot 17^e eeuw gevonden. In boring 5 is op 70 cm -mv, wederom in de antropogene A-horizont, een scherfje aardewerk uit de 14^e tot 17^e eeuw aangetroffen. Dit fragment is niet nader te beschrijven/ dateren³. Een overzicht van de vondsten is weergegeven in bijlage 6.

3.4. Interpretatie

Uit de boringen blijkt dat het plangebied op broekveen ligt. Hieronder bevindt zich op voorlopig nog onbekende diepte de Formatie van Kreftenheye. Uitgesloten kan worden dat zich in de ondergrond van het plangebied een stroomgordel bevindt. Hierdoor worden geen vondsten meer vanaf het Neolithicum verwacht maar uitsluitend vanaf de ontginning van het veengebied in de late Middeleeuwen. De vondsten geven aan dat er al voor de bouw van de huidige boerderij, vermoedelijk tussen 1853 en 1875 (MIP Inventarisatie Gemeente Bergambacht ZH-ZW 151-03), een voorganger gestaan moet hebben. De klei die de bovenste bodemhorizont vormt, is een klei die typisch is voor woongronden vanwege de donkergrijze kleur en de archeologische indicatoren daterend vanaf de 14e eeuw. Tevens is het gegeven van de Tussenlanen als polderlint van voor 1850 een indicatie dat er al ten minste één voorganger van de huidige boerderij moet zijn geweest. Het is het meest aannemelijk dat het woonhuis van deze boerderij zich ergens tussen boring 1 en boring 5 bevindt. Eventuele bijgebouwen worden achter dit woonhuis op de lager gelegen gronden van het perceel verwacht. Eventuele sporen worden direct onder het maaiveld tot een diepte variërend van 70 tot 100 cm – mv.

---

³ Vanwege de grote tijdsduur tussen het opstellen van het rapport (medio 2008) en het definitief maken van het project (begin 2013), is inmiddels niet meer te achterhalen om welk fragment het precies gaat. Het is daarom niet (meer) nader te dateren of specificeren.

4. Conclusies en aanbevelingen

In opdracht van AV-Consulting BV is in maart 2008 een archeologisch bureauonderzoek en een Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase, uitgevoerd in verband met de geplande (her)ontwikkeling van het plangebied aan de Tussenlanen 29A in Bergambacht, gemeente Bergambacht.

4.1 Beantwoording vraagstelling

- *Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de locatie?*

Het plangebied ligt in het westelijk veengebied, in de Krimpenerwaard, op weideveengrond met broekveen en rietveen. Uit het booronderzoek is gebleken dat de locatie in de komklei gelegen is in een ontgonnen veenvlakte. In de ondergrond van het plangebied is binnen 7 m beneden maaiveld geen zand van een begraven rivierduin dan wel een stroomgordel aangetroffen. Tevens is zowel uit bureau- als veldonderzoek gebleken dat het plangebied aan een middeleeuws z.g. polderlint ligt.

- *Hoe is de bodemopbouw in het plangebied en in welke mate is deze nog als intact te beschouwen?*

Aan de oppervlakte is een pakket donkergrijze matig humeuze, zandige klei van 70 tot 100 cm dik aanwezig die duidt op een woongrond. Hieronder bevindt zich een pakket van roodbruin, zwak kleilig veen met veel rietresten van meerdere meters dikte. Onder dit pakket veen is binnen 7 m beneden maaiveld geen zand aangeboord.

- *Zijn er archeologische waarden aanwezig in het plangebied?*

Er zijn twee archeologische indicatoren in de boringen gevonden. In boring 2 op 50 cm-mv en in boring 5 op 70 cm-mv is in de kleilaag een laat- of postmiddeleeuwse scherf (14^e-17^e eeuw) aangetroffen. Het gaat hier om een ophoogdek waarmee het polderlint gedateerd kan worden tussen de 14^e en 17^e eeuw. Vermoedelijk is het polderlint niet lang na de ontginning van het gebied aangelegd.

- *Wat is de diepteligging van eventueel aanwezige archeologische resten?*

Eventuele archeologische resten kunnen in de bovenste horizont, de woonlaag, verwacht worden, dus tot 1 meter -mv.

- *Wat is de specifieke archeologische verwachting van het plangebied en wordt deze bij het veldonderzoek bevestigd?*

Uit het bureauonderzoek was reeds gebleken dat de stroomgordel van Bergambacht tot op heden geen archeologische resten opgeleverd heeft. Uit het veldonderzoek is echter gebleken dat het plangebied niet op een stroomgordel ligt maar in een gebied met komklei. Gezien de aanwezigheid van het polderlint, bevestigd door de resultaten en vondsten van het booronderzoek, kan bewoning van voor 1850 verwacht worden.

- *In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen graafwerkzaamheden?*

Indien de bestaande boerderij inclusief bijgebouwen gesloopt wordt, zullen resten van een mogelijke voorganger hoogstwaarschijnlijk aangetast worden.

4.2 Aanbevelingen

Tijdens het veldonderzoek is geconstateerd dat het plangebied op een polderlint ligt, waarbij archeologische sporen van voor 1850 verwacht kunnen worden. Gezien de aangetroffen vondsten is er mogelijk in het plangebied een voorganger van de huidige boerderij aanwezig.

Op basis van de resultaten van het Inventariserend Veldonderzoek wordt geadviseerd om vervolgonderzoek uit te laten voeren, indien de bestaande boerderij en/of bijgebouwen gesloopt worden. Dit vervolgonderzoek kan het beste uitgevoerd worden in de vorm van archeologische begeleiding bij de sloop en een aanvullend inventariserend veldonderzoek, waarderende fase, door middel van proefsleuven. Vooral het gedeelte van het plangebied dat aan de Tussenlanen ligt, is van belang aangezien een voorganger van de huidige boerderij op

het hoogste deel van het plangebied verwacht moet worden. Eventuele bijgebouwen kunnen in de rest van het plangebied aangetroffen worden. Het gebied rondom boring 3, aangegeven in bijlage 4, is verstoord en levert hoogstwaarschijnlijk geen archeologische sporen op.

NB. Bovenstaand advies vormt een selectieadvies. Dit advies dient gecontroleerd en beoordeeld te worden door de bevoegde overheid, in dit geval de Provincie Zuid-Holland. Deze zal vervolgens een selectiebesluit nemen inzake de te volgen procedure. Becker & Van de Graaf bv wil daarom meegeven dat voordat het selectiebesluit genomen is, niet begonnen kan worden met bodemversturende activiteiten of activiteiten die voorbereiden op bodemverstoringen.

Voor alle gravende onderzoeken, waaronder onderzoek door middel van proefputten of proefsleuven, dient voorafgaand aan de uitvoering van het onderzoek een Programma van Eisen geschreven te worden. Dit Programma van Eisen moet goedgekeurd worden door de bevoegde overheid (de Provincie Zuid-Holland) alvorens met het onderzoek kan worden begonnen. Houdt u er rekening mee dat de goedkeuring ongeveer zes weken in beslag neemt.

4.3 Betrouwbaarheid

Het uitgevoerde onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en methoden. Het archeologisch onderzoek is erop gericht om de kans op het aantreffen dan wel vernietigen van archeologische waarden bij bouwwerkzaamheden in het plangebied te verkleinen. Aangezien het onderzoek is uitgevoerd door middel van een steekproef kan echter, op basis van de onderzoeksresultaten, de aan- of afwezigheid van eventuele archeologische waarden niet gegarandeerd worden. Indien archeologische waarden worden aangetroffen dienen deze conform de Monumentenwet 1988, artikel 53, bij het Rijk gemeld te worden.

Literatuur en kaarten

Alterra, 2005: *Geomorfologische kaart van Nederland, 1:50.000, blad 38 W/O*, Wageningen.

ANWB, 2005: *ANWB Topografische Atlas Zuid-Holland 1:25000*, Den Haag.

Berendsen, H.J.A., 2005³ (1997): *Landschappelijk Nederland. De fysisch-geografische regio's*, Assen.

Centraal College van Deskundigen, 2006: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie*, versie 3.1, Gouda.

College voor de Archeologische Kwaliteit, 2005: *Archeologische standaard boorbeschrijving*, Archeologie Leidraad 3, Gouda.

CHS (Cultuurhistorische Hoofdstructuur). www.chs.zuid-holland.nl . Geraadpleegd op 10-04-2008.

Markus, W.C., 1984: *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000, Toelichting bij de kaartbladen 38 West Gorinchem*, Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Stichting voor Bodemkartering, 1984: *Bodemkaart van Nederland, 1:50.000, blad 38 West Gorinchem*, Wageningen.

Uitgeverij Nieuwland, 2005: *Grote Historische topografische Atlas, ± 1905, Zuid-Holland*, schaal 1:25.000, Tilburg.

Van Klaveren, H.W., 2008: *Plan van aanpak. in Bergambacht, gemeente*, Katwijk (Intern rapport, Becker & Van de Graaf).

www.watwaswaar.nl: Minuutplan 1811-1832, Bergambacht, Zuid-Holland, sectie B, blad 02, (<http://www.watwaswaar.nl>). Geraadpleegd op 12-03-2008.

www.ahn.nl: De Actuele Hoogtekaart van Nederland. (www.ahn.nl/kaart). Geraadpleegd op 10-04-2008.

Lijst van afkortingen en begrippen

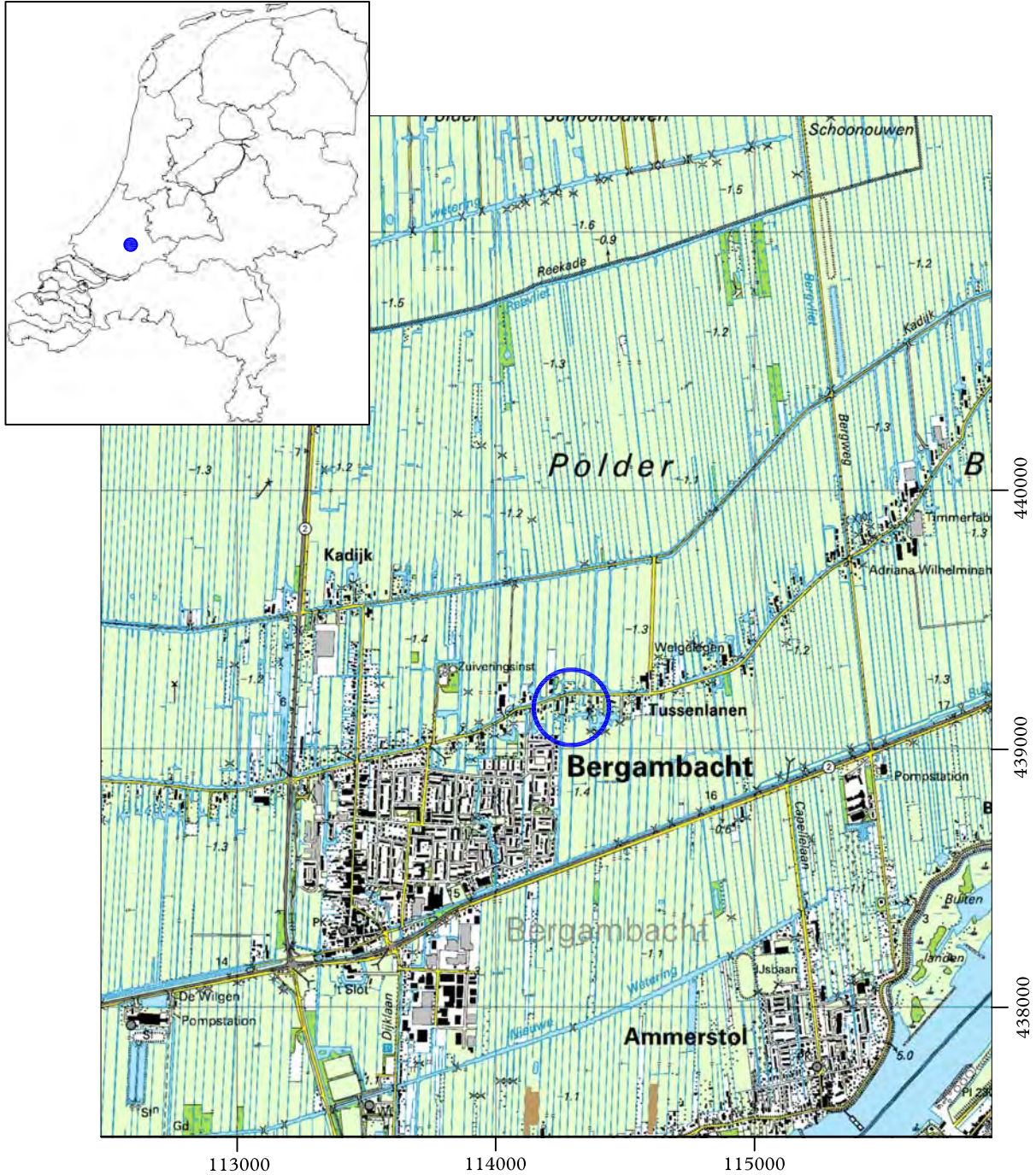
Afkortingen

Archis	Archeologisch Informatie Systeem
AMK	Archeologische Monumenten Kaart
CHS	Cultuurhistorische Hoofdstructuur
GPS	<i>Global Positioning System</i>
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
mv	maaiveld (het landoppervlak)
NAP	Normaal Amsterdams Peil
PvA	Plan van Aanpak
PvE	Programma van Eisen
RACM	Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten

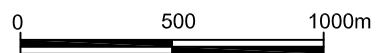
Verklarende woordenlijst

A-horizont	bovenlaag binnen de bodemvorming
antropogeen	door menselijke activiteit veroorzaakt of gemaakt
artefact	door de mens vervaardigd voorwerp
Edelmanboor	een handboor voor bodemonderzoek
eerdgrond	grond met een humushoudende minerale bovengrond van meer dan 50 cm, ontstaan door invloed van de mens, vaak gaat het om een esdek
horizont	kenmerkende laag binnen de bodemvorming
humeus	organische stoffen bevattend; bestaande uit resten van planten en dieren in de bodem
leem	samenstelling van meer dan 50% silt, minder dan 50% zand en minder dan 25% klei
plaggendek	dikke humeuze laag ontstaan door eeuwenlange bemesting; beschermt de oorspronkelijke bodem tegen ploegen en andere verstoringen
podzol	goed ontwikkelde bodem in gebieden met veel neerslag
silt	zeer fijn sediment met grootte 0,002-0,063 mm
vaaggrond	grond zonder duidelijke tekenen van bodemvorming
zavel	grondsoort die tussen 8 en 25% klei (deeltjes kleiner dan 0,002 mm) bevat

Bijlage 1: Topografische kaart

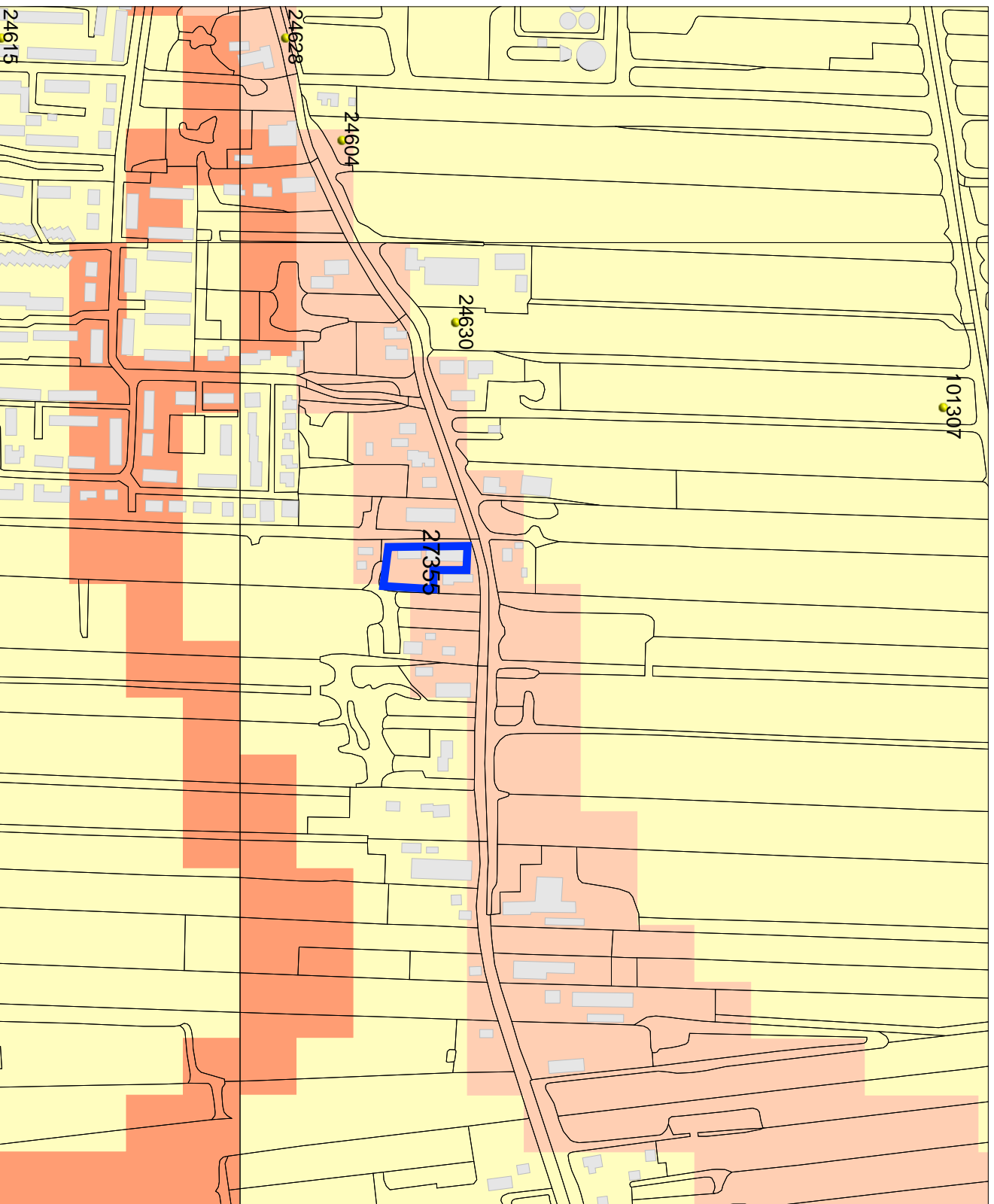

Plangebied

Bijlage 2: Archis-informatie

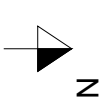
bron: Archis II (RACM).

Legenda

- WAARNEMINGEN
  - VONDSTMELDINGEN
  - GRID_1KM
  - PLAATSNAMEN
  - GEMEENTEN
  - PROVINCIES
  - ONDERZOEKEN
  - ONDERZOEKSMELDINGEN
  - HUIZEN
  - TOP10 ((c)TDN)
- ### MONUMENTEN
- archeologische betekenis
  - archeologische waarde
  - hoge archeologische waarde
  - zeer hoge archeologische waarde
  - zeer hoge arch waarde, beschermd
- ### IKAW
- zeer lage trekans
  - lage trekans
  - middelhoge trekans
  - hoge trekans
  - lage trekans (water)
  - middelhoge trekans (water)
  - hoge trekans (water)
  - water

Schaal 1:5000

Archis2

Bijlage 3: Overzicht Archismeldingen

Waarnemingen

Nummer	Omschrijving	Tijdvak
24604	steengoed	LMEB
	kogelpot	LMEB
	grijsbakkend gedraaid aardewerk	LMEB
	roodbakkend geglazuurd aardewerk	LMEB-NT
	aardewerk	NT
24611	munt	LMEB
24615	Pingsdorf aardewerk	LMEA
	kogelpot	LME
	steengoed	LMEB-NTB
	aardewerk	NT
24628	kogelpot	LME
	aardewerk	LME
	majolica aardewerk	NTA-NTB
24629	kogelpot	LMEB
	steengoed	LMEB
	aardewerk	NTA-NTB
24630	Pingsdorf aardewerk	LMEA
	kogelpot	LMEA-LMEB
101307	kogelpot	LMEA-LMEB

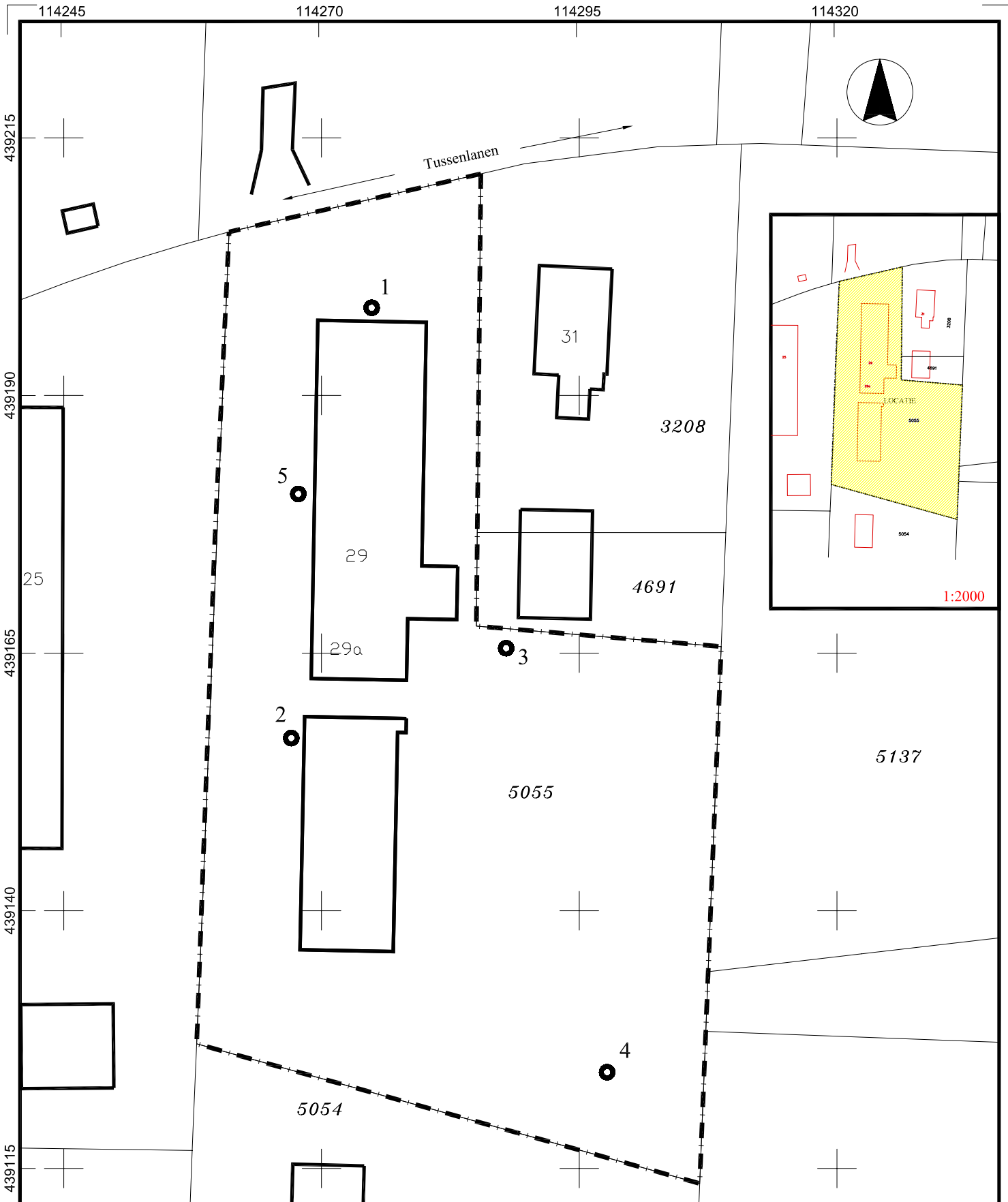
Onderzoeksmeldingen

Nummer	Uitvoerder	Jaar
8668	RAAP: booronderzoek	2003
21104	Jacobs & Burnier	2007
27355*	Becker & Van de Graaf	2008

* dit onderzoek.

bron: Archis II (RACM).

Bijlage 4: Boorlocatiekaart

LEGENDA

- X boring
- begrenzing onderzoekslocatie
- bebouwing
- B5055* kadastrale nummers
- 29 huisnummer

REV.	DATUM	NAAM	OMSCHRIJVING
0	08.04.08	HN	SITUATIE TEKENING

Becker & Van de Graaf archeologie op maat	SCHAAL: 1:500 1:2000
	FORMAAT: A4

'S-GRAVENDIJKSEWEG 37, POSTBUS 126, 2200 AC NOORDWIJK (ZH)
 TEL: 071-4028586, FAX: 071-4035524, EMAIL: INFO@IDDS.NL

OMSCHRIJVING
 TUSSENLANEN 29A TE BERGAMBACHT

PROJECT NR.
 07730108

Bijlage 5: Boorbeschrijvingen

Boring: 1

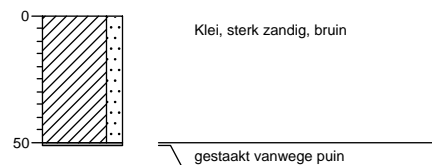
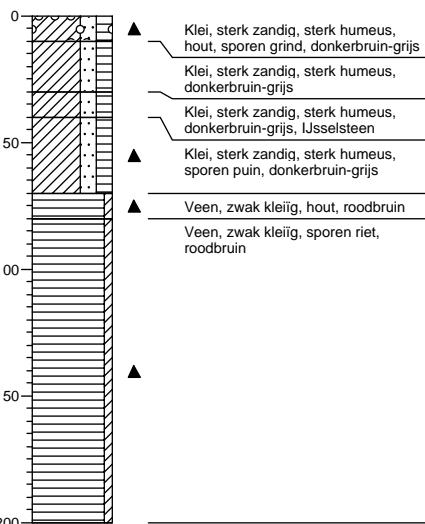
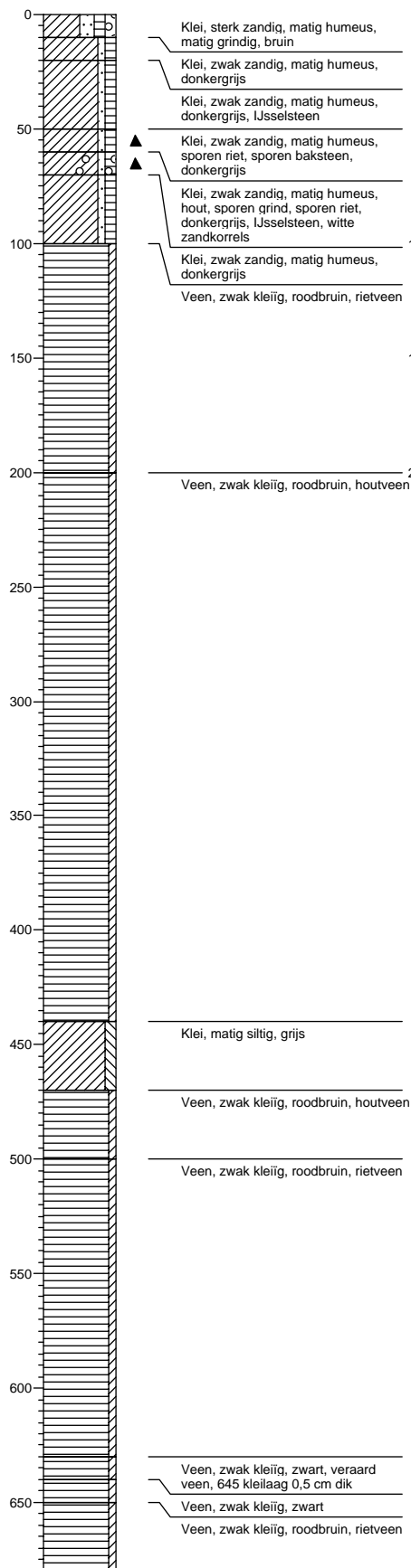
Datum: 13-03-2008
X: 114275
Y: 439198
Maaiveld [m]: -156
GWS:
Opmerking:

Boring: 2

Datum: 13-03-2008
X: 114267
Y: 439156
Maaiveld [m]: -154
GWS:
Opmerking:

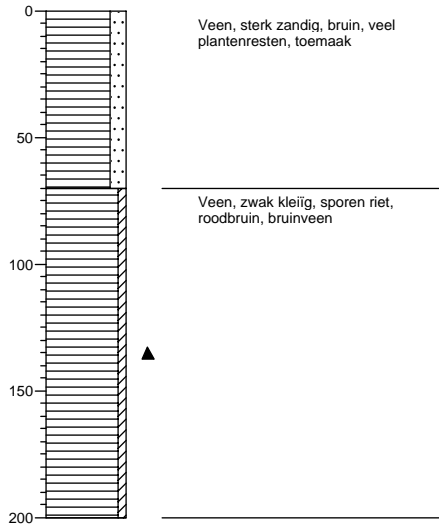
Boring: 3

Datum: 13-03-2008
X: 114288
Y: 439165
Maaiveld [m]: -156
GWS:
Opmerking:

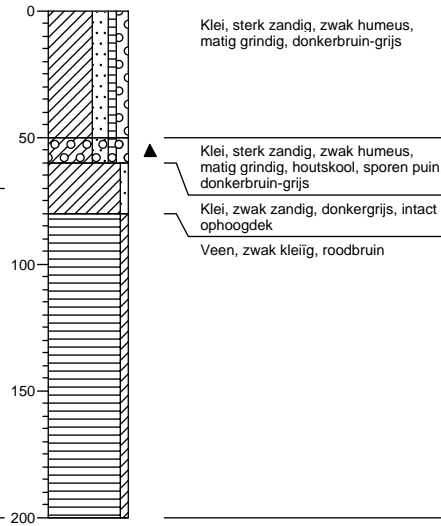
Boring: 4

Datum: 13-03-2008
X: 114302
Y: 439124
Maaiveld [m]: -135
GWS:
Opmerking:

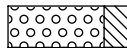
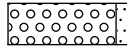
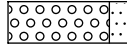
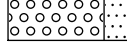

Boring: 5

Datum: 13-03-2008
X: 114268
Y: 439180
Maaiveld [m]: -136
GWS:
Opmerking:

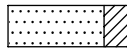
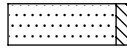

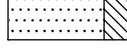
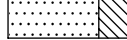

Legenda (conform NEN 5104)

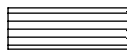

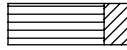
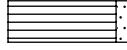

grind

- Grind, siltig
- Grind, zwak zandig
- Grind, matig zandig
- Grind, sterk zandig
- Grind, uiterst zandig

zand

- Zand, kleiig
- Zand, zwak siltig
- Zand, matig siltig
- Zand, sterk siltig
- Zand, uiterst siltig

veen

- Veen, mineraalarm
- Veen, zwak kleiig
- Veen, sterk kleiig
- Veen, zwak zandig
- Veen, sterk zandig

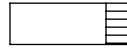

klei

- Klei, zwak siltig
- Klei, matig siltig
- Klei, sterk siltig
- Klei, uiterst siltig
- Klei, zwak zandig
- Klei, matig zandig
- Klei, sterk zandig

leem

- Leem, zwak zandig
- Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

- zwak humeus
- matig humeus
- sterk humeus
- zwak grindig
- matig grindig
- sterk grindig

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

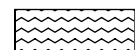
monsters

- geroerd monster
- ongeroerd monster

overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand

 slib

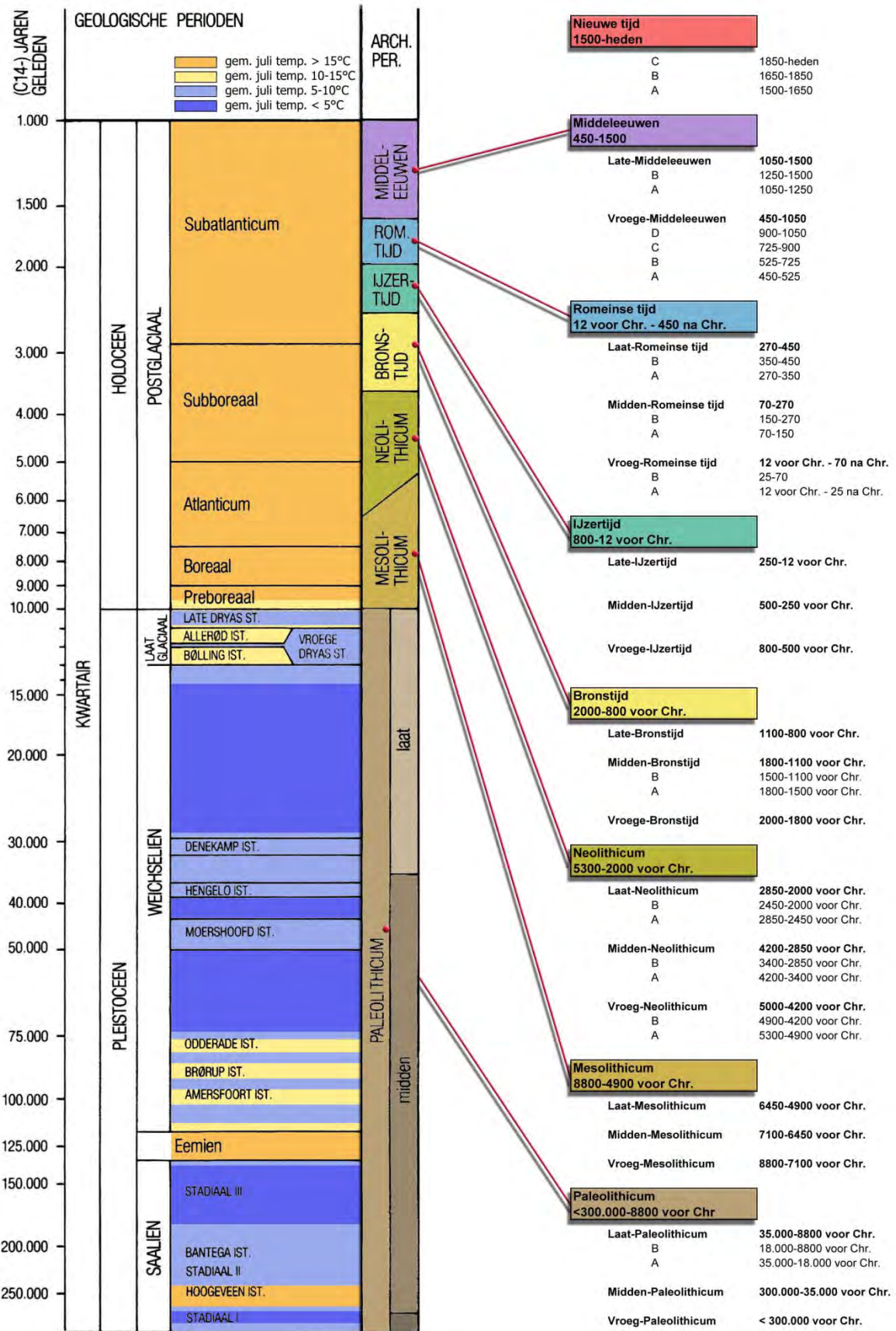
 water

Bijlage 6: Vondstenlijst

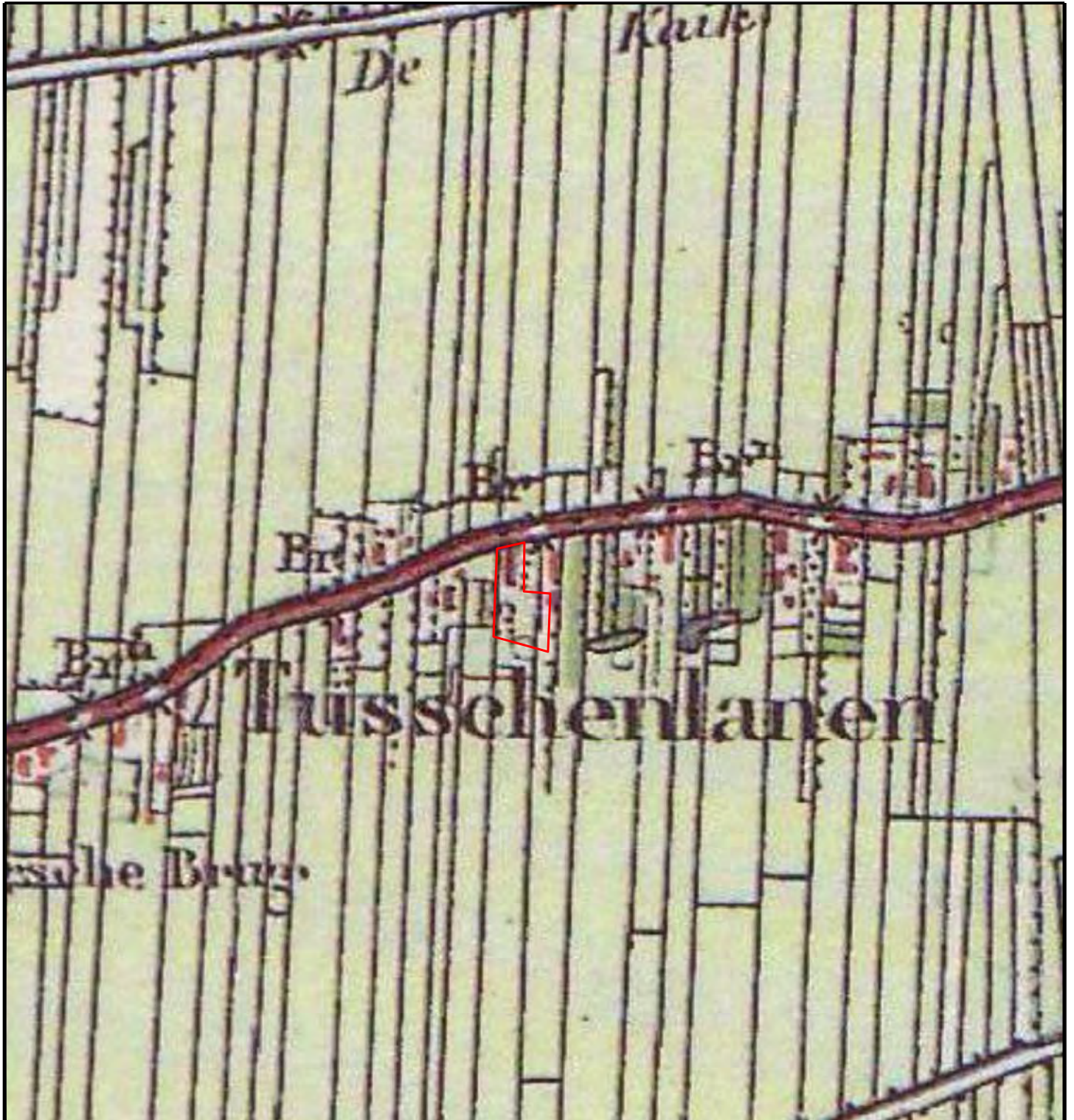
Boornr.	Vondstnr.	Diepte	Aantal	Soort vondst	Datering	Beschrijving	Conserveringstoestand
2	2-50	50 cm	1	roodbakkend geglazuurd aardewerk	LMEB-NTA: 15 ^e -17 ^e eeuw	rand	
5	5-70	70 cm	1	aardewerk	LMEB-NTA: 14 ^e -17 ^e eeuw		

Gedetermineerd door: O. Hoogzaad, veldtechnicus

Bijlage 7: Periodentabel

Bijlage 8: Topografische kaart 1898

LEGENDA

plangebied

REV.	DATUM	NAAM	OMSCHRIJVING	GOED GEK.
			HISTORISCHE SITUATIE	

Becker & Van de Graaf
 archeologie op maat

BRON:
 UITGEVERIJ NIEUWLAND 2005

SCHAAL:
 1:5000

FORMAAT:
 A4

0m 100m